

Definitioner og begreber selvmordsadfærd & selvskader

Farum Kulturhus
31. august 2016

Gert Jessen, Livsmod & Signe Storr, BUC

Definitioner og begreber

Hvad er

- Selvskade / selvtilføjet skade (herunder cutting)
 - Selvmordsforsøg
 - Selvmord
 - Selvmordstanker
- } Suicidal adfærd

Selvtilføjet skade - ofte anvendt definition

.... en bevidst, socialt uacceptabel adfærd, der gentages igen og igen, og som medfører fysisk skade og / eller smerte udført *uden intention om selvmord*, men med det bevidste eller ubevidste formål at opnå intrapsykisk og / eller interpersonel forandring.

Baseret på Favazza 1996 Suyemoto & MacDonald 1995 Walsh & Rosen 1988 Kahan & Pattison 1983
(Undtaget er f.eks. 'mode', ledsaget af seksuel ophidselse eller har karakter af (ekstrem) kropsudsmykning og tatoveringer)

Selvtilføjet skade - mere enkel definition

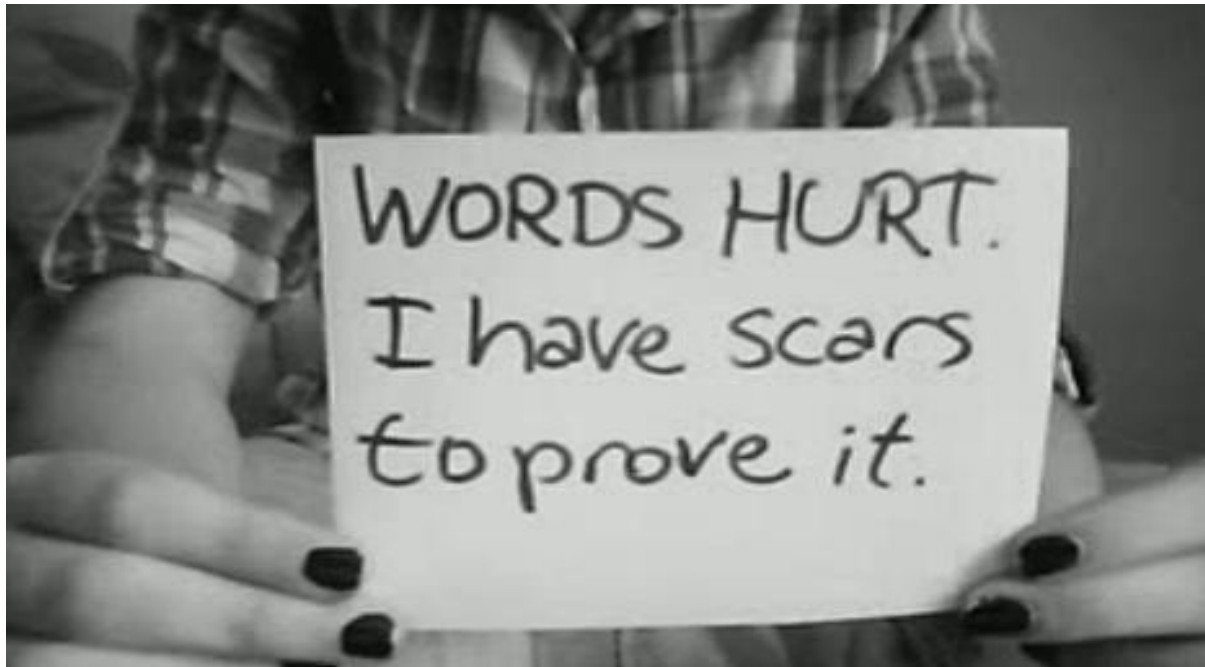
En handling, hvormed man forsøger at *ændre sit humør* ved at påføre sig en fysisk skade, der er alvorlig nok til at forårsage skade på kroppen.

“How are you?”

Broken. Useless. Alone. Clueless.
Confused. Betrayed. Fragile. On the verge
of tears. Depressed. Anxious. About to
break down. Really, I've given up. Pathetic.
Annoying. I'm just a burden. Distant.
Lonely. Bitter. Heartbroken. Lonely.
Fine.
Rejected. Crushed. I feel like I'm going to
just fall apart at any moment. Empty.
Defeated. Never good enough.

Selvskaden cutting

At skære sig selv (gentagende gange) med en skarp genstand, f.eks. barberblad, skalpel, saks, glasskår, knækket cd, smadret tallerken, papir eller andet

Selvskaders omfang: 15-20 % ... op til 50 %

I en dansk undersøgelse af over 3.000 unge svarede 15 % *JA* til spørgsmålet: *"Har du nogensinde skadet dig selv med vilje?"*

(Jessen G et al: Selvmordstanker og selvmordsforsøg blandt 15-24 årige i det danske uddannelsessystem. Ugeskrift for Læger 1996, 158/36: 5026-29)

Over 20 % af danske gymnasieelever har på et tidspunkt i livet skadet sig selv med vilje

Over 50 % har indirekte skadet sig selv (inkl. druk, stoffer eller forstyrret spisemønster).

Hver 3., der skader sig selv indirekte, skader også sig selv direkte.

(Møhl & Skandsen 2011 & 2012)

Selvskader ... er også afhængighed

WHO - ICD 10

3 ud af 6 kriterier
opfyldt = afhængighed

1. Trang
2. Kontroltab
3. Abstinenser
4. Tolerance
5. Indskrænkning
6. Vedvarende

Selvskader ... 'gør godt'

Selvskade = Selvmedicinering

Det kan de da umuligt få noget godt ud af?

Følelse	Før selvskade	Efter selvskade	Resultat
Vrede mod andre	56%	2%	Positiv
Vred mod sig selv	35%	5%	Positiv
Angst	38%	11%	Positiv
Tomhed	40%	9%	Positiv
Såret	42%	5%	Positiv
Ensomhed	34%	8%	Positiv
Lettelse	2%	68%	Positiv
Ked af det	30%	11%	Positiv
Skam	13%	28%	Negativ

Cutting / selvskade

Forekommer specielt ved f.eks.:

- ✓ Personlighedsforstyrrelser
- ✓ Depressioner
- ✓ OCD (tvangshandlinger)
- ✓ Psykotiske tilstande
- ✓ Spiseforstyrrelser
- ✓ Psykisk udviklingshæmmede
- ✓ Seksuelt misbrug
- ✓ Tab

**....men også hos ganske
'almindelige' unge!**

Selv mord - definition (langt fra selvskade)

En handling *med dødelig* udgang, som afdøde, med *viden* eller forventning om et dødeligt udfald, havde foranstaltet og gennemført med det *formål* at fremkalde de af den afdøde ønskede *forandringer*.

Selvmondsforsøg - definition (ej heller selvskade)

En handling *uden dødelig* udgang, hvor en person *med vilje* indtager en overdosis medicin eller lignende - eller udviser anden *ikke-vanemæssig* adfærd, der vil volde skade, hvis andre ikke griber ind, og hvor hensigten har været at fremme personens ønskede *forandringer* via handlingens forventede konsekvenser.

Selvordstanker - alvorlige

- tilbagevendende tanker om at tage sit eget liv
- har et vedholdende præg eller er kroniske
- udvikler suicidal kommunikation (antydninger, billeder ol.)
- erstatter konstruktive løsningsstrategier
- har planer og metodeovervejelser
- medfører ændring i adfærd

Risikovurdering - den korte version

Risiko-niveau	Selvmondsadfærd	Risiko og beskyttende faktorer	Mulig intervention
Risiko-niveau 1	Selvmondstanker, men ingen planer, intentioner eller handlinger	Påvirkelige risikofaktorer og stærke beskyttelses-faktorer	Moderate foranstaltninger. Efter forsøg/ eller selvskade skal der tilbydes opfølgning. Familie inddrages. Handleplan anvendes.
Risiko-niveau 2	Selvmondtanker med konkrete planer, men ingen selvmondsadfærd	Akkumuleret risiko og få beskyttende faktorer	Indlæggelse kan være nødvendig afhængig af risikofaktorer. Iværksæt handleplan. Familie medinddrages aktivt.
Risiko-niveau 3	Potentielt livsfarlige forsøg eller vedvarende selvmondstanker med stærk intention eller mislykket selvmord	Psykkiske lidelser med alvorlige symptomer; ophobning af svære livsbegivenheder (f.eks. tab); få eller ingen beskyttende faktorer	Indlæggelse med mindre det er muligt at reducere risiko signifikant. Familie fuldt inddraget.